

15 грудня
2017 року
№ 27
(1417)

НЧАЕСИ Новини

www.chnpp.gov.ua

14 ГРУДНЯ - ДЕНЬ ЛІКВІДАТОРА

ШАНОВНІ ДРУЗІ!

Від імені колективу ДСП "Чорнобильська АЕС" маємо за честь з нагоди Дня вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС привітати всіх, кого торкнулися події цієї героїчної епопеї.

В цей день, 14 грудня, держава вшановує всіх вас, хто щосекунди ризикуючи життям та здоров'ям, став на шляху нечуваної техногенної катастрофи. У ті дні ви захищали не лише рідну землю і свій народ, а усе людство.

Відлуння біди стихне ще не скоро. Її наслідки відчувають на собі і майбутні покоління. Проте ми маємо з оптимізмом дивитися у майбутнє, вчитися на

помилках, зробити все можливе, аби подібне не повторилося, берегти і огорнути турботою тих, хто рятував світ.

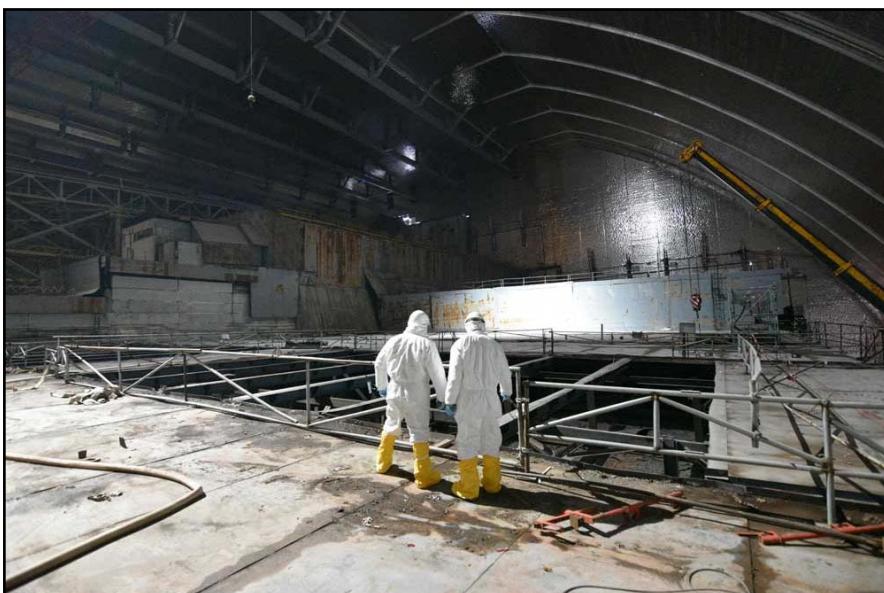
Якби не ваш громадянський подвиг, наслідки аварії були б ще більш страшними. Це неможливо переоцінити — як не можна переоцінити значення того, що ви зробили. Ваш героїзм, патріотизм і професійна майстерність перевірені часом.

Бажаємо вам міцного здоров'я, благополуччя, оптимізму, щирих та надійних друзів.

Щастя і злагоди вам і вашим сім'ям!

З повагою,
адміністрація ДСП ЧАЕС

Проект НБК

У рамках проекту НБК на будівельному майданчику виконувалися наступні роботи:

Арка

Монтаж балок анкерів герметизації на покрівлях блоку В.

Технологічна будівля та допоміжні споруди

Монтаж наступних основних систем:

- система електропостачання;
- система вентиляції, газоочистки і кондиціонування;
- система пожежної безпеки;
- система водопостачання, каналізації та стисненого повітря;
- система зв'язку і промислового телебачення;
- система фізичного захисту і контролю доступу;
- інтегрована система управління й контролю;
- система внутрішнього і транспортного сполучення;
- система радіаційного контролю.

Виконання робіт зі шліфування, рунтування, шпаклювання, заливання, фарбування підлог, стін та стель всередині технологічної будівлі та шлюзу доступу пожежних підрозділів.

Будівля насосної станції пожежогасіння з резервуарами

Виконуються електромонтажні роботи. Монтаж системи вихлопних газів від насоса з дизельним приводом.

Майданчик дизельної електростанції електропостачання

Підключення електрообладнання. Встановлення пункту заправки паливом з ємністю запасу дизельного палива.

Роботи із влаштування зовнішнього і внутрішнього простору НБК

Завершення монтажу трубопроводів протипожежного і господарсько-питного водопостачання. Теплоізоляція трубопроводів.

Виконання робіт з благоустрою території.

Влаштування гідрометеостанції.

Інші роботи

Демонтаж легкої покрівлі машинного залу.

Проект СВЯП-2

Протягом першого тижня грудня поточного року за проектом СВЯП-2 виконувалися наступні основні роботи:

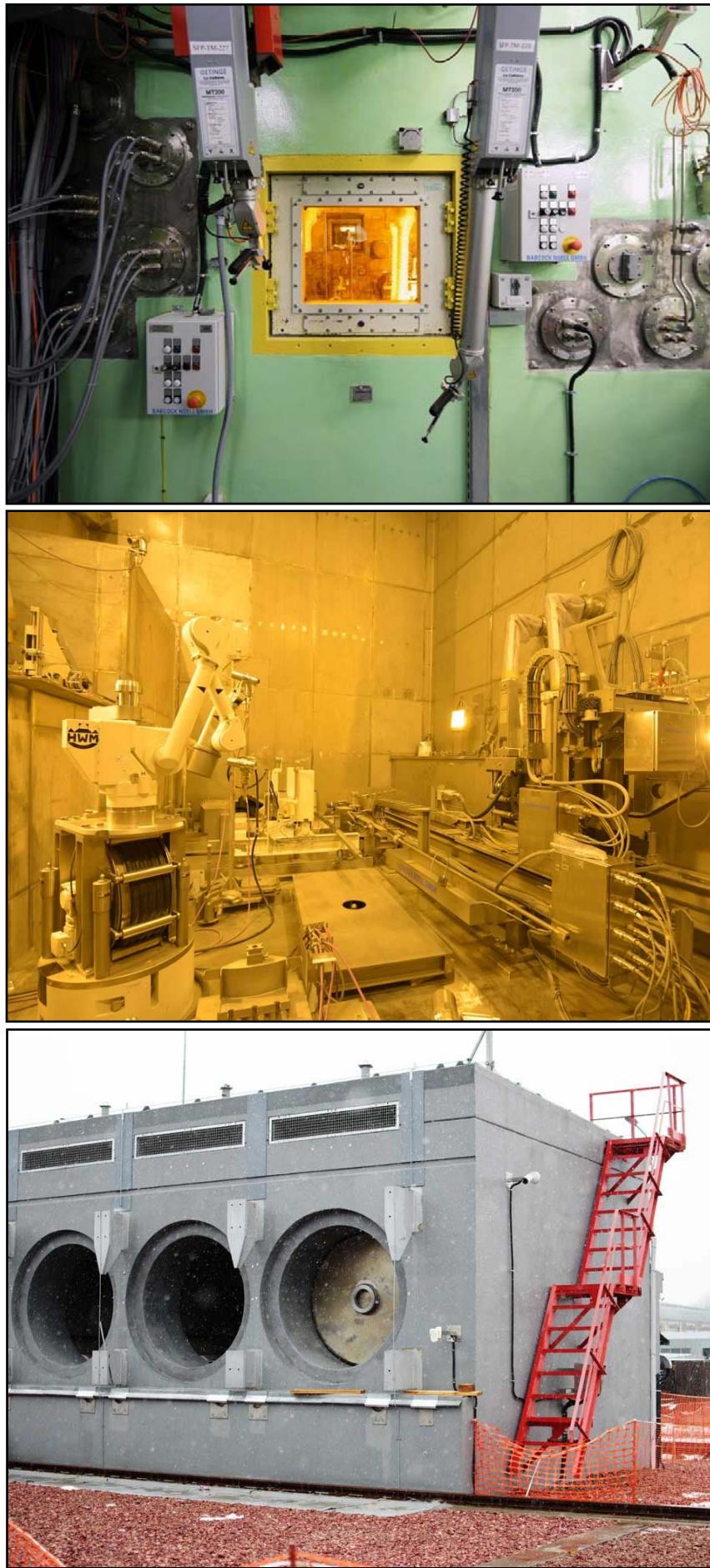
Будівля установки з підготовки відпрацьованого палива до зберігання (УПВПЗ)

- монтаж майданчика для обслуговування механізмів воріт MIS-LD-04 і MIS-LD-01;
- роботи з ізоляції трубопроводів та нагрівачів СПГО;
- опломбування обладнання МАГАТЕ;
- монтаж замків.

Також на об'єкті виконувались:

- свердління отворів і нарізання різьби у дверях бетонного модуля зберігання;
- поновлено роботи над краном CR-04;
- регламентні роботи з благоустрою будмайданчика;
- комплектація виконавчої і здавальної документації;
- розробка програм випробувань технологічних вузлів і систем;
- розробка програм навчання персоналу ДСР ЧАЕС;
- пуско-налагоджувальні роботи з основного технологічного устаткування і допоміжних систем;
- автономні випробування системи контролю і управління технологічним процесом, системи поводження з транспортними пеналами, двостінними сухими транспорternими пеналами, твердими радіоактивними відходами;
- індивідуальні випробування апарату для нарізання ВТВЗ SFP-CS-205;
- індивідуальні випробування системи маніпулювання і транспортування пеналу СНТ-TD-02 ;
- завершено індивідуальні випробування візка TD-05;
- завершення функціональних випробувань талей;
- випробування системи контролю і управління технологічним процесом, системи подачі азоту, аргону, гелію;
- усунення зауважень після індивідуальних випробувань каналізаційно-очисних споруд;
- продовжується дослідна експлуатація системи фізичного захисту.

Генеральним підрядником проекту є компанія Holtec. Роботи на майданчику виконують залучені «Holtec» субпідрядні організації: ЦПІ, ЮТЕМ, УТБ, ЗЕМ, ЕПІ, БЕМ, «Крансервіс», «Кондиціонер». Усього в роботах було задіяно 138 осіб. Для виконання задач на майданчику використовувалась також 1 одиниця вантажної техніки.

Відділ ядерної безпеки.

Листопад

Відділом ядерної безпеки у листопаді 2017 року виконувалися наступні поточні та планові роботи:

Забезпечення ядерної безпеки, облік і контроль ядерних матеріалів та реалізація гарантій МАГАТЕ

Ядерна безпека

Протягом звітного періоду забезпечувався контроль за зберіганням відпрацьованих тепловиділяючих збірок (ВТВЗ), а саме за параметрами, що впливають на стан ядерної безпеки під час зберігання відпрацьованого ядерного палива (ВЯП):

- обмеження кроку решітки розташування ТВЗ у чохлах, пеналах;
- контроль за розташуванням ВТВЗ;
- контроль за наявністю, станом та складом охоподжуючого середовища;
- контроль технологічних параметрів комплексу системи зберігання та поводження з ядерним паливом.

За регламентних умов зберігання ВЯП забезпечується неперевищення значення ефективного коефіцієнту розмноження нейтронів - 0,95 за умов нормальної експлуатації та проектних аварій.

Ядерна безпека об'єкта "Укриття" постійно оцінюється за результатами регламентних вимірювань параметрів контролю стану паливомісних матеріалів (щільність потоку нейtronів та потужності експозиційної дози гамма-випромінювання).

Приладовий контроль параметрів ядерної безпеки здійснюється згідно зі встановленим регламентом. Забезпечується надійна експлуатація шляхом виконання планового технічного огляду, ремонтів і планових перевірок згідно з графіками, затвердженими ПС.

За результатами перевірки стану ядерної безпеки, які представлені в «Акті проверки состояния ядерной безопасности в ХОЯТ-1 и объекте «Укрытие», підготовлено наказ про введення в дію «Мероприятий по устраниению замечаний, приведенных в «Акте...».

Протягом звітного періоду порушень та зауважень з питань ядерної безпеки на ЧАЕС не виявлено.

Дотримання гарантій МАГАТЕ

В рамках виконання завдання із забезпечення гарантій МАГАТЕ протягом звітного періоду виконувались обходи та огляди устаткування МАГАТЕ з метою визначення цілісності та невтручання в системи збереження та спостереження МАГАТЕ в приміщеннях СВЯП-1 і об'єкта «Укриття». Під час обходів обладнання МАГАТЕ зауважень щодо розміщення, зовнішнього вигляду систем (цилісності), спрямованості відеокамер на необхідний сектор огляду, наявності додаткового освітлення штатними прожекторами систем МАГАТЕ не виявлено.

У звітному місяці здійснено технічний візит інспекторів МАГАТЕ на установки RKCS, RKC4, RKCY та RKCX, якими було встановлено детектори і камери у СВЯП-2, а також опломбування встановленого обладнання. В ході технічного візиту інспекторами МАГАТЕ виконано огляд майданчика будівництва НБК з метою визначення точок доступу, на яких необхідно встановити системи спостереження та детектування МАГАТЕ. На час проведення технічного візиту МАГАТЕ персоналом ВЯБ була забезпечена належна інженерно-технічна підтримка робіт фахівців МАГАТЕ на майданчику ДСР ЧАЕС.

Забезпечення обліку та контролю ядерних матеріалів на ЧАЕС

З метою підтримки в належному стані й удосконалення інфраструктури забезпечення безперервності обліку та контролю ядерних матеріалів (ЯМ) в зонах балансу матеріалу ДСР ЧАЕС персоналом лабораторії ядерних матеріалів і гарантій ВЯБ проводились роботи з обліку ЯМ.

Оцінка стану захисних бар'єрів в процесі довготривалого зберігання ВЯП

Гамма-спектрометричний контроль стану оболонок ТВЕЛів ВТВЗ

Протягом звітного періоду було проведено гамма-спектрометричний контроль стану оболонок ТВЕЛів ВТВЗ у воді відсіку зберігання транспортного чохла (ВЗТЧ), каньйону та відсіків басейнів витримки (БВ) СВЯП-1, для цього:

- відібрано 35 проб води з ВЗТЧ, каньйону та відсіків БВ СВЯП-1 і вимірюю питому активність реперного радіонукліда Cs-137;

- проведено аналіз вимірюваних значень питомої активності реперного радіонукліда Cs-137 в пробах води з ВЗТЧ, каньйону та відсіків басейнів витримки СВЯП-1.

У якості критерію використовувалися значення контрольних рівнів, експлуатаційних меж та меж безпечної експлуатації за питомою активністю реперного радіонукліда Cs-137, які наведено в «Технологическом регламенте эксплуатации хранилища отработавшего ядерного топлива Чернобыльской АЭС», 32Э-С.

Перевищень значень експлуатаційних меж та меж безпечної експлуатації за питомою активністю Cs-137 за звітний період не зафіксовано.

Технічне обслуговування гамма-спектрометричного обладнання та систем телевізійного контролю

Було виконано 9 операцій із технічного обслуговування гамма-спектрометричного обладнання та систем телевізійного контролю. Обладнання перебуває в робочому стані.

Перераховані вище роботи виконуються власними силами ВЯБ.

Інформацію надано відділом ядерної безпеки

Цех поводження з радіоактивними відходами. Листопад

Стан супроводжуваних проектів

Промисловий комплекс з поводження з твердими радіоактивними відходами (ПКПТРВ)

ПКПТРВ знаходиться на стадії підготовки до третього етапу «гарячих» випробувань, затверджено «План заходів щодо введення в експлуатацію ПКПТРВ». Початок проведення третього етапу заплановано на червень 2018 року.

В рамках цієї підготовки, згідно з розробленою методикою, виконано відбір проб зі східного "легкого" відсіку СТВ (з низькоактивними відходами), виконана їх характеризація у вимірювальній водно-радіохімічній лабораторії (ВВРХЛ). Проведено розкриття західного "легкого" відсіку СТВ (з низькоактивними відходами) та відбір проб і розпочато їх характеризацію у ВВРХЛ.

На заводі з переробки твердих РАВ виконуються роботи з перепакування високоактивних відходів (ВАВ) з тимчасового складу твердих ВАВ, з подальшим розміщенням для тимчасового зберігання в тимчасовому складі ВАВ та низько- та середньо активних довгоіснуючих відходів за розширеною програмою 2-го етапу «гарячих» випробувань ПКПТРВ.

Завод з переробки рідких радіоактивних відходів (ЗПРРВ)

ЗПРРВ перебуває у стадії незавершеного будівництва. Ведуться будівельно-монтажні роботи.

Наказом №211 від 21.03.2017 року введено «План заходів щодо введення в експлуатацію ЗПРРВ», який передбачає наступне: коригування і експертизу проектної документації з реконструкції систем протипожежного захисту та близькозахисту; перевірка готовності об'єкта до експлуатації та оформлення акту готовності; отримання в інспекції Держархбудконтролю сертифіката відповідності закінченого будівництвом об'єкта.

На даний час виконано коригування проекту, отримано позитивні висновки державної експертизи ядерної та радіаційної безпеки і ДП «Укрдержбудекспертиза». Проект затверджено наказом ДАЗВ за №107 від 02.08.2017.

07.08.2017 після проведення відповідних тендерних процедур, з будівельною компанією «Укрбудмонтаж» укладено договір підряду на виконання будівельних робіт.

Згідно з договором на виконання будівельних робіт по об'єкту ЗПРРВ станом на 04.12.2017:

- завершені роботи з утеглення фасаду будівлі та з монтажу електричних котлів для системи опалення ЗПРРВ;

- продовжується ремонт покрівлі будівлі, електро-монтажні роботи з підключення обладнання, підготовчі роботи для монтажу парогенератора, реконструкція систем протипожежного захисту та близькозахисту;

- розроблено програми пуско-налагоджувальних робіт, триває їх узгодження.

Поточна виробнича діяльність

Вимірювальна водно-радіохімічна лабораторія.

Вимірювальна водно-радіохімічна лабораторія виконує штатний фізико-хімічний і радіометричний регламентний контроль показників технологічних середовищ головного корпусу, зовнішніх споруд і об'єктів по поводженню з РАВ ДСП ЧАЕС.

В рамках виконання робіт з характеризації твердих радіоактивних відходів «легкого» східного відсіку СТВ ПКПТРВ, науково-дослідницька робота виконана в обсязі визначення

фізико-хімічних та радіометричних характеристик. Наразі триває процедура формування результатів для зведеності таблиці. Паралельно, для подальшої характеризації ТРВ, розкрито «легкий» західний відсік, з якого відібрано чергову партію зразків ТРВ і доставлено в лабораторію для виконання ідентифікації, сортування і подальшої характеризації.

У напрямку поводження з радіоактивно-забрудненими водами ДСП ЧАЕС у вимірювальній лабораторії ЦПРВ проводять роботи з розробки альтернативних методів переробки трапливих вод ДСП ЧАЕС. Для цих цілей, на договірних зобов'язаннях, запущена компанія Velero Limited, яка спільно з фахівцями вимірювальної водно-радіохімічної лабораторії ЦПРВ планує провести пілотні випробування. В даний час в приміщенні 118 будівлі 81 змонтовано пілотну установку і виконано пуско-налагоджувальні роботи. Незабаром розпочнуться дослідження у рамках основної фази даного проекту.

Пропоновані компанією Velero Limited методи переробки передбачають багатоступеневу очистку радіоактивно забруднених вод і рідких радіоактивних відходів від радіонуклідів. Планується застосовувати окислювальні процеси, спрямовані на попереднє руйнування органічних сполук за допомогою лампи ультрафіолетового випромінювання та виділення озоку, сорбційної очистки та тонкої фільтрації.

Отримані результати будуть використані для формування вихідних даних на розробку установки з очищення трапливих вод ДСП ЧАЕС до якості, що відповідає критеріям скидання в господарсько-фекальну каналізацію, а також для значного скорочення обсягу іммобілізованих РАВ, які підлягають захороненню.

Показники поточної виробничої діяльності

Контроль водно-хімічного режиму технологічних середовищ: проведено 1308 аналізів контролю водних середовищ, 218 аналізів контролю газових середовищ, 117 аналізів контролю нафтопродуктів, 908 аналізів контролю радіонуклідного складу.

Поводження з ТРВ

Кількість звільнених РАВ та ТМ з блоків № 1, 2, 3, об'єкта "Укриття", об'єктів, розташованих на проммайданчику ДСП ЧАЕС: розміщено на майданчику тичасового зберігання ТМ (МТЗТМ_ - 151,0 м³ , вивезено з МТЗТМ - 1537,0 м³, передано на захоронення до ПЗРВ "Буряківка" - 1652,0 м³.

Поводження з РРВ

Кількість прийнятих на тимчасове зберігання РРВ та РЗВ з блоків 1, 2, 3, об'єкта "Укриття", об'єктів, розташованих на проммайданчику ДСП ЧАЕС, складає 0,05 м³,

Дезактивація обладнання та приміщень

Обсяги дезактивації обладнання та приміщень при знятті з експлуатації блоків №№ 1, 2, 3:

- дезактивація обладнання — 268,565 т;
- дезактивація приміщень зони сувороого режиму — 9250 м²;
- дезактивація приміщень зони вільного доступу — 1800 м².

Технічне обслуговування, ремонт обладнання

Кількість одиниць обладнання, якому здійснено ТО, ремонт, продовження термінів експлуатації, технічне опосвідчення:

- технічне обслуговування — 135 од.;
- поточний ремонт — 11 од.;

Інформацію надано ЦПРВ

На часі - нові завдання та нові виклики

Сімнадцять років тому, 15 грудня 2000 року, до вичерпання проектного ресурсу, було назавжди зупинено Чорнобильську АЕС. Ці події стали приводом для численних дискусій щодо правильності такого рішення, щодо можливості подальшої генерації станцією електроенергії. Але це непросте для України рішення було прийнято і виконано. Всі усвідомлювали, що назад воротя немає. Підписаний 20 грудня 1995 року «Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України і Урядами країн "Великої сімки" та Комісією Європейського Співтовариства щодо закриття Чорнобильської АЕС» зробив процес невідворотним. Вже 12 листопада 1996 р. було укладено Угоду про грант (Проект ядерної безпеки Чорнобильської АЕС) між Європейським банком реконструкції та розвитку та Урядом України про виділення коштів з Рахунку ядерної безпеки на фінансування будівництва об'єктів для зняття з експлуатації ЧАЕС.

З 15 грудня 2000 року для колективу Чорнобильської АЕС почалися нові непрості часи – часи переосмислення завдань, подолання нових виробничих та соціальних викликів, та переході на новий етап життєвого циклу ядерної установки – зняття з експлуатації. Зняття з експлуатації ядерних установок – це великий комплекс проблем, який ускладнюється ще й тим, що це дострокове рішення, а відтак, не підготовлене до реалізації повною мірою ані фінансово, ані нормативно, ані технічно.

За 17 років колектив Чорнобильської АЕС доклав величезних зусиль для того, щоб розпочати власне зняття з експлуатації – виконання робіт етапу остаточного закриття та консервації енергоблоків. При цьому чисельність персоналу зменшилась більше, ніж втричі, – з понад 9000 до 2500 осіб.

Рік за роком ми вибрали основні, далеко не всі, значущі події. За кожним із цих коротких рядків стоїть щоденна напружена праця колективу інженерів, фахівців, керівників ДСП ЧАЕС.

2001 Створено Державне спеціалізоване підприємство «Чорнобильська АЕС».

Введено в експлуатацію пуско-резервну котельню. Підписано контракт з компанією NUKEM на будівництво промислового комплексу для поводження з твердими РАВ (ПКПТРВ).

Затверджено розпорядженням КМУ №269-р проект будівництва СВЯП-2.

Отримано ліцензію на експлуатацію ОУ та перетворення його на екологічно bezpečnu систему.

2002 Отримано ліцензію на зняття з експлуатації ЧАЕС.

Розпорядженням КМУ №443-р затверджено концептуальний проект НБК.

Розроблено Концепцію ЗЕ ЧАЕС.

Розпочато роботи зі стабілізації ОУ.

Підписано контракт з компанією Holtec Int. на завершення будівництва СВЯП-2.

Укладено контракт із СП «Новарка» на проєктування та будівництво нового безпечного конфайнменту.

Завершено роботи за проєктом «Стабілізація ОУ».

Енергоблок №3 звільнено від відпрацьованого ядерного палива. Термін експлуатації енергоблока продовжено на 10 років.

Реалізовано заходи із підвищення безпеки СВЯП-1.

Затверджена та введена в дію «Програма ЗЕ ЧАЕС».

Укладено договір на розробку проєкту остаточного закриття та консервації блоків ЧАЕС.

2009 Прийнято Закон України «Про загальнодержавну програму зняття з експлуатації ЧАЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно bezpečnu систему». Завершено будівництво Лот1, 2 ПКПТРВ.

Продовжено на 10 років термін експлуатації блока №1. Розпочато будівництво комплексу із виробництва металевих бочок та залізобетонних контейнерів для зберігання РАВ.

Укладено контракт з AMEC Nuclear International Ltd на модернізацію виробничих потужностей для подрібнення довгомірних відходів.

2010 Початок випробувань на ПКПТРВ.

2011 Введено в експлуатацію комплекс із виробництва металевих бочок та залізобетонних контейнерів для зберігання РАВ.

Розпочато роботи із переміщення кондиційного ВЯП із блоків 1,2 до СВЯП-1.

2012 Повністю звільнено від кондиційного ВЯП блок №2.

Завершено розробку проєкту остаточного закриття та консервації блоків ЧАЕС.

Розпочато роботи із демонтажу, дезактивації та звільнення від регулюючого контролю обладнання машинного залу блоку №1.

Розпочато підготовку до виведення із експлуатації воїми-охолоджувача та будівництво системи технічного водопостачання.

Розпочато монтаж Арки НБК.

Завершено монтаж нової вентиляційної труби другої черги ЧАЕС.

наша історія

	Введено в експлуатацію інтегровану автоматизовану систему контролю ОУ.
2013	Розроблено та отримано експертний висновок проєкту модернізації виробничих потужностей для подрібнення довгомірних відходів.
	Повністю звільнено від кондиційного ВЯП блок №1. Отримано ліцензію на будівництво та введення в експлуатацію СВЯП-2.
	Завершено демонтаж старої вентиляційної труби та введено в експлуатацію нову для забезпечення потреб 3 блока та ОУ.
2014	Завершено будівництво нової системи технічного водопостачання.
	Розпочато переробку та характеризацію рідких РАВ на ЗПРРВ, отримано окремий дозвіл ДІЯРУ на введення ЗПРРВ в експлуатацію.
	Завершено розробку Програми реалізації етапу остаточного закриття та консервації блоків 1-3 ЧАЕС.
2015	Завершено другий етап «гарячих» випробувань ПКПТРВ. Отримано окремий дозвіл ДІЯРУ на виконання робіт етапу «Остаточне закриття та консервація блоків 1-3 ЧАЕС».
	
	На ЧАЕС доставлена перша партія пеналів для СВЯП-2.
	Розроблена, погоджена з регулюючими органами «Програма радіаційного моніторингу водойми-охолоджувача ЧАЕС», розпочато роботи із виведенням водойми із експлуатації.
2016	Блоки 1,2 повністю звільнені від пошкодженого ядерного палива. Арка НБК встановлена в проектне положення.

40 років тому, 14 грудня 1977 року, перший енергоблок Чорнобильської АЕС вийшов на проектну потужність**Як це було**

У травні 1970 р. приступили до підготовки (розмітки) котловану під 1-й енергоблок.

У липні 1971 р. закінчено будівництво ЛЕП 110 кВт п/с “Чорнобильська”.

15 серпня 1972 р. у фундамент головного корпусу було закладено перший кубометр бетону.

3 початку жовтня 1975 р. на склад свіжого палива стали надходити перші паливні збірки (ТВЗ).

15 травня 1976 р. у зв'язку з вимогою технічного проекту і СЕС встановлено регулярний дозиметричний контроль в районах зон прилягання до АЕС.

У жовтні 1976 р. приступили до запов-

нення ставка-охолоджувача.

На початку травня 1977 р. колектив монтажників, будівельників, експлуатаційний персонал ЧАЕС приступили до пусконалагоджувальних робіт на 1-у енергоблоці.

3 8 червня 1977 р., у зв'язку з початком робіт по збірці палива було організовано зону суворого режиму (ЗСР).

1 серпня 1977 р. було завантажено першу ТВЗ.

14 серпня 1977 р. було завершене повномасштабне завантаження палива.

18 вересня 1977 р. почався підйом потужності реактора.

26 вересня включено в мережу турбогенератор № 2.

2 листопада включено в мережу

турбогенератор № 1.

14 грудня 1977 р. підписано акт прийомки 1-го енергоблока ЧАЕС в експлуатацію.

2017 Погоджено рішення про визнання ядерних установок – блоків 1-3 ЧАЕС установками для поводження з РАВ.

Розпочато «холодні» випробування на СВЯП-2.

За 17 років, що минули з моменту остаточного зупину, персоналу ЧАЕС вдалося здобути неоцінений досвід у сфері зняття з експлуатації та поводження з РАВ. Звичайно, є багато проблем, з якими доводиться стикатися вперше та шукати шляхи їх вирішення. Тут нашими надійними партнерами виступають МАГАТЕ та ВАО АЕС. Але вже зараз спеціалісти ЧАЕС є визнаними фахівцями в питаннях зняття з експлуатації.

В подальшому перед ДСП ЧАЕС стоять нові виклики. В першу чергу, це початок випробувань з реальними відпрацьованими паливними збірками та введення у експлуатацію на СВЯП-2, введення в експлуатацію заводу із переробки рідких РАВ, ПКПТРВ та нового безпечного конфайнменту. Є амбітні плани у підприємства і стосовно свого майбутнього.

Прийняття в експлуатацію НБК та його подальша експлуатація передбачають, що промисловий майданчик ЧАЕС існуватиме в актуальному стані щонайменше 100 років. Отже, цілком логічно використати його для потреб української енергетичної галузі. Під час свого візиту на промисловий майданчик Чорнобильської АЕС Президент України Петро Порошенко озвучив плани держави створити на базі станції державний концерн з поводження з відпрацьованим ядерним паливом та РАВ. За право бути на чолі процесу Чорнобильської АЕС та її колективу ще доведеться поборотися. Втім, на боці працівників станції досвід і навички, набуті в безпрецедентних умовах після аварійного відновлення повноцінної діяльності ЧАЕС та зняття її з експлуатації.

Роботи попереду ще багато.

14 ГРУДНЯ - ДЕНЬ ЛІКВІДАТОРА

14 грудня на Чорнобильській АЕС і в м. Чорнобіль пройшли заходи з нагоди Дня вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

В рамках заходів представники адміністрації ЧАЕС, Державного агентства з управління зоною відчуження та м. Славутич, колишні і нинішні працівники станції поклали квіти до пам'ятного знака Героям-чорнобильцям біля адміністративно-побутового корпусу ЧАЕС.

Крім цього, представниками Ради молоді ЧАЕС і оперативним персоналом станції було покладено квіти до Меморіалу пожежним, які загинули під час ліквідації аварії (м. Чорнобіль), а також до меморіальної дошки Валерію Ходемчуку, встановленої на третьому енергоблоці ЧАЕС.

В цей же день в актовій залі станції відбувся круглий стіл з питань перспектив розвитку Чорнобильської АЕС та зони відчуження, в якому, крім адміністрації і членів профспілкової організації ЧАЕС, брали участь представники керівництва ЦК Атомпрофспілки, профспілки НАЕК «Енергоатом» і Об'єднаної профспілки зони відчуження, а також представники Київської обласної та Іванківської районної адміністрації.

рацій, ветерани та пенсіонери ЧАЕС та інші особи. Результатом круглого столу стане підписання Меморандуму про спільну діяльність та співробітництво, а також звернення до органів державної влади.

Довідка. 30 листопада 1986 року ліквідаторам вдалося в рекордні терміни закрити зруйнований четвертий енергоблок Чорнобильської АЕС бетонним саркофагом і зупинити подальше розповсюдження радіоактивних матеріалів за його межі.

14 грудня 1986 року інформацію про цю подію опублікували в центральних ЗМІ СРСР.

З метою гідного відзначення мужності, самовідданості і високого професіоналізму учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС Указом Президента України від 10.11.2006 за № 945/2006 встановлено День вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, який відзначається щорічно 14 грудня.

У ліквідації катастрофи на ЧАЕС брали участь більше 200 000 чоловік зі всього Радянського Союзу, з яких більше половини представляли тодішню УРСР.

ЧАЕС відвідав перший заступник голови Комітету з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки

4 грудня Чорнобильську АЕС з робочим візитом відвідав перший заступник голови Комітету з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки Верховної Ради України Олександр Домбровський.

Народний депутат ознайомився з ходом реалізації найбільших проектів на промисловому майданчику і особисто відвідав об'єкти, що будується. Зокрема, Олександр Домбровський побував на оглядовому павільйоні нового безпечного конфайнмента, дізнався деталі спорудження цього видатного за розмірами та призначенням комплексу. Він також ознайомився з особливостями технологічних процесів, які будуть використовуватися на промисловому комплексі з по-відхиження з твердими радіоактивними відходами (РАВ) та на заводі з переробки рідких РАВ.

Особливу увагу депутата привернули технології, які застосовуються задля досягнення ядерної та радіаційної безпеки,

зокрема при реалізації проекту будівництва сховища відпрацьованого ядерного палива сухого типу.

Також Олександр Домбровський відвідав майданчик, де зараз триває мон-

таж панелей сонячної електростанції та машинний зал ЧАЕС, де виконується демонтаж непотрібного у подальшій експлуатації обладнання.

Аварія над ЧАЕС: як це було

6 грудня під час демонтажу легкої покрівлі машинного залу блока №4 було виявлено частину хвостового оперення з уламками рульового гвинта вертолітота Мі-8, який зазнав аварії в 1986 році.

2 жовтня 1986 року під час обробки даху блоків другої черги ЧАЕС клейовою сумішшю, вертоліт Володимира Воробйова, через відсутність на тросях висотного крана сигналної рейки, зачепив лопатями трося і впав на землю. Внаслідок аварії усі члени екіпажу - Володимир Воробйов, Олександр Юнгкінд, Леонід Христич та Микола Ганжук загинули. Пам'ятник загиблим пілотам встановлено поруч з вертолітним майданчиком у місті Чорнобиль.

На даний момент винесається можливість вилучення і дезактивації знайденого елемента Мі-8 для використання в якості музейного об'єкта.

Історія вертолітота, що розбився біля Чорнобильської АЕС, стала відома громадськості виключно випадково.

...Вересень 1986 був дуже напруженим, кожен день при спорудженні "саркофага" приймалися якісь нові рішення, більшість з яких були цілковито іноваційними. Проте, далеко не кожне з них - з суто організаційно-технічних причин - вдавалося зафіксувати на фото-чи кіноплівку. І керівник будівельної організації УБ-605, яка брала участь у будівництві "Укриття", начальник Сібакадемстроя Геннадій Ликов, викликав з Новосибірська, із Західно-Сибірської кіностудії, кіногрупу. У її складі були оператор Віктор Гребенюк, асистент оператора Сергій Дорошенко, редактор і сценарист Віктор Попов і журналіст Валерій Новіков.

В квітні 2006 року Валерій Новіков в інтерв'ю інтернет-виданню [UA. REGNUM](#) розповів історію кадрів, які, власне, і стали єдиним свідченням про трагедію, що стала:

- У той день на майданчику об'єкта "Укриття" проходив мітинг. з приводу чергової перемоги на будівництві "Укриття" За допомогою "дової руки" бетононасоса підняли червоний прапор. Військові музиканти, по команді знявши респіратори, заграли марш. Звучали промови, вручалися грамоти.

А під кінець мітингу в небі з'явилися військові вертолітоти. Вони по черзі підлітали до саркофагу і поливали його клейовим розчином. Такий ефектний кадр Віктор Гребенюк пропустити не міг.

Ми вже знімали епізоди, як вертолітоти заходили на реактор з новими порціями клейового розчину, тому пішли в бункер, спостерігати по телевізору за підйомом однієї з балок перекриття. А Вітія залишився на вулиці і вирішив зробити кілька великих планів. Ми спідкували за вертолітотом по моніторах з бункера. Раптом він одночасно зник з усіх екранів, а за мить зображення взагалі заволоклося клубами чорного

диму. Всі в паніці! Упав? Куди? Тут з'являється Віктор і, притискаючи до грудей камеру, схвильовано повідомляє мені, що вів панорамну зйомку саме за вертолітотом. Ми вирішили відправити асистента оператора в Новосибірськ на студію для проявлення плівки, і через кілька днів її привезли до Чорнобиля. Два метри і 14 кадрів трагедії, в результаті якої 2 жовтня 1986 загинув екіпаж Мі-8 - четверо осіб. Чомусь і зараз, і в ту пору, що дивувало, в пресі жодного рядка з цього приводу не було, хоча "чорнобильські" матеріали не сходили зі шпалерт газет. Хтось могутній наклав табу на цю інформацію. Коли ми спробували з'ясувати прізвища загиблих льотчиків, нам чимно, але твердо було сказано: даний факт розголосу не підлягає. Вдалося тільки з'ясувати номер машини і те, що її командр лише недавно повернувся з Афгану ...

Тоді фільми, та й все, що стосувалося Чорнобиля, виходило в світ лише з візою груп експертів при Міністерстві

середнього машинобудування. Там сказали - теж чимно, але твердо, - що про можливість використання кадрів не може бути й мови. Заступник голови Ради Міністрів СРСР Г.Г.Веденіков, в період будівництва саркофага - голова урядової комісії, подивився фільм і схвалив все побачене, крім ... кадру з падаючим вертолітотом. "Смаженого захотілося" - grimнув кулаком урядовець, ще хвилину тому посміхався людина. - А ми не дозволимо смажене в фільм тягти. І не думайте!" ...В країні розпочиналася "перебудова", і машина пропагандистського замовчування почала потроху давати збій: члени кіногрупи домовилися між собою і віддали урядовій комісії плівку-позитив і фотографії, а негатив завбачливо залишили собі. Завдяки цим хитрощам історія і набула розголосу, а історичні кадри потрапили у численні публікації та книги.

...На жаль, пропагандистська машина хоч і працювала вже не на повну, але усе ж таки працювала, і багато що приховувалось від громадськості. Як з'ясувалося під час пошуку інформації про загиблій екіпаж Мі-8, подібних аварій восени 1986-го було ... цілих дві. Про це 30 листопада 2005 року написала газета "Факти". Вертоліт Мі-24, екіпажем котрого командував Ашурмамат Агаджанов, розбився за 13 діб до завершення будівництва об'єкта "Укриття". Так само, як і його попередник, він надто близько підібрався до тросяв будівельного крану і зачепив їх лопатями гвинта. Але, на щастя, ця подія не стала трагедією: повітряна машина розбилася віщент, а екіпаж вцілів. Цього разу доля ще раз випробувала "саркофаг" на право існування, оскільки розбита машина впала в 25 метрах від його новозведеніх стін.

...Тридцять один рік після аварії, при планових будівельних, зовсім не пошукових роботах, було знайдено частину вертолітоту, який розбився за часів ліуviдації аварії на ЧАЕС. Випадково. Скільки ще історичних сюрпризів та неочікуваних, випадкових відкриттів причаїв у собі Чорнобіль?

Про характерні причини пожеж та загибелі людей на них

Кількість пожеж рік у рік зростає, хоч здавалося б, все повинно бути навпаки: в будівництві все менше вживається дерево, не стало солом'яних і гонтових покрівель, які не так давно сприяли перетворенню пожеж в стихійні лиха, знищуючи цілі населені пункти. Навпаки, скрізь здійснюється вогнестійке будівництво. А все-таки...

Неважко здогадатись, що найбільшу небезпеку для людей несе сама людина. Звідси видно, що причин, від яких може виникнути пожежа, з часом, як це на дивно, збільшується. Статистика переконливо свідчить, що кожні дев'ять із десяти пожеж трапляються з вини людини. Причинні обставини можуть бути різними: необережність, неуважність, недбалість, безпечність, безвідповідальність, недооцінка загрози вогню, нехтування елементарними правилами пожежної безпеки і т.п.. Всі ці "причини" об'єктивно є складовими людського фактору. Аналіз свідчить, що 60–80% пожеж у нас трапляються в житловому секторі. Однак інспекторський склад держпожнагляду не має

можливості охопити пожежно-профілактичною роботою кожний житловий будинок чи квартиру. Найбільша кількість пожеж у житловому секторі трапляється від електромереж, електрообладнання, приладів, необережного поводження з вогнем, в результаті порушення правил пожежної безпеки при користуванні предметами побутової хімії, пустощів дітей. Розглянемо одну із імовірних причин пожеж, необережне поводження з вогнем. Від цього трапляється кожна четверта пожежа. Іноді це може кваліфікуватись як кримінальний злочин, здійснений в результаті злочинної недбалості, якщо особа, яка його скотла, передбачала можливість настання громадсько-небезпечних наслідків своєї дії чи бездіяльності (так звана злочинна самовпевненість), або ж не передбачала

можливості таких наслідків, хоча й повинна була їх передбачати (так звана злочинна недбалість). Формами недбалості можуть бути кинуті непогашеними недопалок чи сірник (і взагалі недбалість при палінні), розкладання багать поблизу будівель, відігрівання факелами чи паяльними лампами замерзлих труб опалення, розширювальних бачків, а також необережне поводження з електроустаткуванням, горючими рідинами та ін. Дуже багато пожеж трапляється в результаті недбалості при палінні в ліжку. Більшість цих пожеж призводить до загибелі винних. Необхідно підкреслити, що більшість людей, які загинули в цих випадках, - жертви не тільки паління, але й алкоголю.

При всій складності розглянутої проблеми, повинно бути зрозуміло, що пожежа далеко не стихійне явище, як іноді вважають, а результат безвідповідальності, недбалості, безтурботності, а інколи й байдужості до збереження свого життя, життя навколоїшніх та майна громадян.

Акуратність та обачність - краща профілактична міра попередження пожеж!

Відділення ОЗ НС по ДПС «ЧАЕС»

Новини ЧАЕС

Засновник - державне спеціалізоване підприємство "Чорнобильська АЕС"

Новости ЧАЭС

Відповідальний за випуск: Віталій Медвідь
Над номером працювали:
Майя Руденко, Тетяна Рабчевська,
Сергій Касянчук, Дмитро Корчак, Валентина Одиниця.
Tel.: 4-31-02, 4-31-97
E-mail: ipo2@chnpp.gov.ua

Газету засновано у 1995 році.
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Кі №830 від 11 листопада 2004 року